

Seburghåtan

av: A E Zalsters, översättning: Lennart Karlsson

Omkring 710 e.kr. grundade enligt sägner kung Sigurd Ring en dynasti som strävade efter överhöghet över hela Sverige och som bedrev erövringståg i grannländerna, även till Nordkurland där finska stammar bodde. På 800-talet fick kristendomen fotfäste i Sverige men flera stammar höll hårt fast vid den gamla tron.

Biskop Rimbart (830-888) av Hamburg-Bremen, efterföljare till "Nordens Apostel" Ansgar (801 - 865) berättar i sin krönika "Vita Ansgari" följande:

"Kureerna som bodde långt från svenskarna, men varit av dessa förtryckta, hade kastat av sig detta ok.

Vid tiden för Ansgars ankomst till Sverige (852) försökte danskarna bemäktiga sig Kurland men led nederlag. Kureerna fördrev danskarna och vann stort byte.

Något år därefter (853/854) försökte svenskarna återupprätta sitt brohuvud. Kung Olof landade med en "oräknelig" här på Kurlands kust, erövrade och brände staden Seburgh.

De lämnade sina skepp och efter fem hastiga dagsmarscher inåt landet nådde de staden Apulia. De belägrade Apulia under häftiga strider, men förgäves. Till slut kom man till ett fredsslut.

Kurerna lovade återlämna det från danskarna erövrade bytet till svenskarna vilka senare med "omätliga skatter" och trettio gisslan glatt drog hemåt."

De flesta lettiska historiker ansluter sig till lingvisten August Bielensteins (1826-1907) åsikt att med namnet "Seburgh" avses Grobin (nära nuvarande Libau) och "Apulia" skulle vara Apole söder om Grobin. Bielenstein har anmärkt att dessa tankar redan 1854 framförts av den litauiske nationalhistorikern Dowkont.

Det är känt att kontakterna mellan skandinaver och kurer av baltisk och finsk härkomst inte alltid varit fientliga utan även fredliga förbindelser förekom. Från 700-900 e.kr. härskade fredliga förbindelser också

i den skandinavisk-baltiska kolonin i Grobin, där det bodde svenskar från Gotland. Därför är det föga troligt att en svensk aggression riktade sig mot Grobin.

Efter erövringen av Seburgh berättar Rimbart om svenskarnas krigståg mot Apulia. Man kan nog inte räkna med mer än 30 km, som hastig dagsmarsch, vilket för fem dagsmarscher skulle ge 150 km. Men Grobin ligger knappt 50 km från Apole. Detta stämmer dåligt.

Meringer Irbe, kuststräckan öster om Domesnäs, är omnämnd som viktig trafikåder i skandinaviska urkunder. Härifrån till den viktigaste flodvägen (Düna) regerade kurlandfinska pirater, vilka företog sjörövertåg till bl a Sverige. Därför var det viktigt för svenskarna att hålla kustzonen från Windau till Riga i strama tyglar.

Därför har Gunita Poldme vid Lettlands Armémuseum utarbetat en annan version. Hennes åsikt är att Seburgh skulle ha legat i Arowella vid Sasmakas sjön.

På en karta av G. Drogenham, upprättad 1695, befinner sig Seburgh på kuststräckan från Roja till Engure, medan Apulia ligger mellan Dobele och Bauska.

Utsnitt av karta av G. Drogenham från 1695 med "Seburgh" och Apulia angivna, och publicerad i Dahlbergs "Svecia ..."

A.E. Zalsters, Kr. Barona 49-20, Riga-1, LV 1001, Lettland (skriv helst på tyska)

Översättarens kommentar:

Artikeln handlar om en händelse i Lettlands tidigare historia som biskop Rimbart berättar om i sin krönika om Ansgar, "Vita Ansgari". Rimbart var ju Ansgars lärjunge och efterträdare på biskopsstolen Hamburg-Bremen. Det är genom denna krönika vi känner till historien om Ansgar och Birka.

Det Zalsters behandlar är närmast de två, i Rimbarts berättelse nämnda städernas belägenhet och kanske därmed något om berättelsens riktighet. Händelsen utspelade sig i den del av Lettland som då kallades "Kurland", alltså den nordvästra delen med kust mot Östersjön och Rigabukten. Den har anknytning till Sverige så till vida att det är svenska vikingar det handlar om och troligen i närheten av Domesnäs, Kurlands nordspets mot Rigabukten, som de måste passera på sina färder i "Österled". Domesnäs finns nämnt på ett flertal runstenar, särskilt i Uppland.